НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ РОЗВЕДЕННЯ І ГЕНЕТИКИ ІМ.М.В. ЗУБЦЯ
ЧЕРКАСЬКА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ БІОРЕСУРСІВ

Збірник наукових праць

"ЕФЕКТИВНЕ КРОЛІВНИЦТВО І ЗВІРІВНИЦТВО"

Випуск №5

Черкаси 2019

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ РОЗВЕДЕННЯ І ГЕНЕТИКИ ІМ.М.В. ЗУБЦЯ
ЧЕРКАСЬКА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ БІОРЕСУРСІВ

Збірник наукових праць

“ЕФЕКТИВНЕ КРОЛІВНИЦТВО І ЗВІРІВНИЦТВО”

Випуск №5

Черкаси 2019

УДК. 636. 619. 92. 93

Збірник наукових праць "Ефективне кролівництво і звірівництво", Черкаси: Черкаська дослідна станція біоресурсів НААН. 2019. вип. 5 - 253 с.

Висвітлені результати наукових досліджень із актуальних питань утримання, селекції, профілактики та лікування кролів і хутрових звірів. Матеріали розраховані на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів аграрних ВНЗ та фахівців сільськогосподарського виробництва.

Редакційна колегія

Сільськогосподарські науки

Головний редактор Бащенко М. І. - доктор сільськогосподарських наук, академік НААН; **Заступник головного редактора – Гончар О.Ф**., заступник директора Черкаської дослідної станції біоресурсів НААН, кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник; **Відповідальний секретар – Гавриш О.М.,** завідувач відділу біорозмаїття та екології Черкаської дослідної станції біоресурсів НААН, кандидат сільськогосподарських наук.

Члени редакційної колегії: Гладій М.В., віце-президент НААН, доктор економічних наук, академік НААН; **Жукорський О.М.,** заступник академіка-секретаря Відділення зоотехнії НААН, доктор сільськогосподарських наук, член-кореспондент НААН; **Ковтун С. І.,** заступник директора з наукової роботи Інституту розведення і генетики тварин імені М.В. Зубця НААН, доктор сільськогосподарських наук, академік НААН; **Вакуленко І.С.,** головний науковий співробітник сектору кролівництва та хутрового звірівництва Інституту тваринництва НААН, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник; **Коцюбенко Г.А.,** доцент кафедри птахівництва, якості та безпечності продукції Миколаївського НАУ, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник; **Рубан С.Ю.**, доктор сільськогосподарських наук, член-кореспондент НААН; **Небилиця М.С**., завідувач відділутваринництва та виробництва екологічно чистої продукції Черкаської дослідної станції біоресурсів НААН, кандидат сільськогосподарських наук; **Яремич Н.В**., старший науковий співробітник відділу біорозмаїття та екології Черкаської дослідної станції біоресурсів НААН, кандидат сільськогосподарських наук.

Ветеринарні науки

Мандигра М.С., академік-секретар Відділення ветеринарної медицини НААН, член-кореспондент НААН, доктор ветеринарних наук, член-кореспондент НААН; **Долецький С.П.,** заступник відділу ветеринарної медицини та зоотехнії апарату Президії НААН, доктор ветеринарних наук, старший науковий співробітник; **Стегній Б.Т.,** директор ННЦ «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини», доктор ветеринарних наук, академік НААН; **Клєстова З.С.,** заступник директора з наукової роботи Державного науково-контрольного інституту біотехнологій та штамів мікроорганізмів, доктор ветеринарних наук, старший науковий співробітник; **Бойко П.К.,** професор кафедри Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, доктор ветеринарних наук, старший науковий співробітник; **Завгородній А.І.,** заступник директора з наукової роботи та інноваційННЦ «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини», доктор ветеринарних наук, член-кореспондент НААН; **Макогін В.В.,** науковий співробітник Черкаської дослідної станції біоресурсів НААН, кандидат ветеринарних наук.

Адреса редакційної колегії: 18036 м. Черкаси, вул. Пастерівська, 76 тел./факс (0472) 31-40-52
e-mail: bioresurs.ck@ukr.net
Опубліковано на сайті: http://www. bioresurs.herokuapp.com/

Внесено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікувтися результати десертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук. Затверджено наказом Міністерства осіти і науки України від **10.05.2017 року №693** Видано за рішенням Вченої Ради Черкаської дослідної станції біоресурсів НААН (**протокол №5 від 14 травня 2019 року**)

ЗМІСТ

ТВАРИННИЦТВО

Liutskanov P.I., Mashner O.A., Evtodienko S.A.
THE MORPH-PRODUCTIVE QUALITIES OF METIS RABBITS RESULTING FROM CROSSING OF DIFFERENT BREEDS 7

Аксьонов Є. О.
БІОХІМІЧНІ ПОКАЗНИКИ КРОВІ КРОЛІВ М'ЯСО-ШКУРКОВОГО НАПРЯМУ ПРОДУКТИВНОСТІ ЗА ЗГОДОВУВАННЯ МАЛОКОМПОНЕНТНИХ КОМБІКОРМІВ 16

Гавриш О. М.
УСПАДКОВУВАНІСТЬ ТА СТУПІНЬ ФЕНОТИПОВОГО ДОМІНУВАННЯ СЕЛЕКЦІЙНИХ ОЗНАК ПРИ СХРЕЩУВАННІ ПОРІД КРОЛІВ ПОЛТАВСЬКЕ СРІБЛО ТА НОВОЗЕЛАНДСЬКА БІЛА 25

Гончар О.Ф., Шевченко Є.А.
ОСОБЛИВОСТІ СЕЛЕКЦІЙНО-ГЕНЕТИЧНОГО МОНІТОРИНГУ В КРОЛІВНИЦТВІ ЗА ДНК-МАРКЕРАМИ 36

Довбненко О.Ф.
РЕЗУЛЬТАТИ ВИРОБНИЧИХ ВИПРОБУВАНЬ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕНННЯ МІКРОКЛІМАТУ В ПРИМІЩЕННІ ДЛЯ УТРИМАННЯ КРОЛІВ 51

Корх О. В.
ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ШКУРОК НОРОК І ЛИСИЦЬ 64

Коцюбенко Г.А., Піроцький О.М.
ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОМИСЛОВОГО СХРЕЩУВАННЯ У М'ЯСНОМУ КРОЛІВНИЦТВІ 76

Лучин І. С., Дармограй Л.М.
ВИКОРИСТАННЯ ПІДКИСЛЮВАЧІВ КОРМУ ЗА ІНТЕНСИВНОГО ВИРОЩУВАННЯ КРОЛІВ 86

Небилиця М.С., Бойко О.В.
ОБҐРУНТУВАТИ ВИКОРИСТАННЯ РОЗПОДІЛЕНОЇ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ПОВІТРЯНОГО СЕРЕДОВИЩА ТВАРИННИЦЬКИХ ПРИМІЩЕНЬ 99

Михно В.В.
РОЗРОБЛЕННЯ РЕЦЕПТІВ ПОВНОРАЦІОННОГО КОМБІКОРМУ В УМОВАХ ІНТЕНСИВНОГО ВИРОБНИЦТВА КРОЛЯТИНИ 118

Петраш В.С.
ЗМІНИ РЕПРОДУКТИВНОЇ ФУНКЦІЇ САМИЦЬ І САМЦІВ СРІБЛЯСТО-ЧОРНИХ ЛИСИЦЬ ЗА РІЗНОВІКОВИХ ВАРІАНТІВ ПІДБОРУ ПАР 128

Погорєлова А. О.
ВПЛИВ ТИПУ ВИЩОЇ НЕРВОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ КРОЛІВ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ М'ЯСНИХ ПОРІД 142

Бойко О.В., Гончар О.Ф., Гавриш О.М., Сотніченко Ю.М.
ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНИХ ЯКОСТЕЙ КРОЛІВ ШЛЯХОМ ПРОМИСЛОВОГО СХРЕЩУВАННЯ 155

Бойко О.В., Небилиця М. С., Гавриш О.М., Ткач Є. Ф.
ВПЛИВ ПОКАЗНИКІВ МІКРОКЛІМАТУ ПРИМІЩЕНЬ НА ВИРОЩУВАННЯ ТА ВІДГОДІВЕЛЬНІ ЯКОСТІ КРОЛІВ 165

Уманець Д.П., Уманець Р.М.
ПРОДУКТИВНІСТЬ МОЛОДНЯКУ КРОЛІВ ЗА ЗГОДОВУВАННЯ ПОВНОРАЦІОННИХ КОМБІКОРМІВ З РІЗНИМ РІВНЕМ КАЛЬЦІЮ ТА ФОСФОРУ 179

ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА

Дичок-Нєдзєльска А. З., Лесик Я. В.
ВПЛИВ СПОЛУК СУЛЬФУРУ НА БІОХІМІЧНІ ПОКАЗНИКИ КРОВІ КРОЛІВ 190

Дуда Ю.В., Кунєва Л.В.
ВПЛИВ ПАСАЛУРОЗНОЇ ТА ЦИСТИЦЕРКОЗНОЇ ІНВАЗІЙ НА М'ЯСНУ ПРОДУКТИВНІСТЬ КРОЛІВ 199

Катюха С.М., ЖигалюкС.В., Лук'яникІ.М., Степаняк І.В.
ОСОБЛИВОСТІ ФАРМАКОКІНЕТИКИ ПРОТИПАРАЗИТАРНОГО ПРЕПАРАТУ «ДЕВІМЕКТИН 1%» НА КРОЛЯХ 207

Іваницька А. І. , Лесик Я. В.
ВПЛИВ СПОЛУК СИЛІЦІЮ НА ВІДТВОРНУ ЗДАТНІСТЬ КРОЛЕМАТОК 213

Николаев С.В.
ГОРМОНАЛЬНЫЕ И МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ ИЗМЕНЕНИЯ ЩИТОВИДНОЙ ЖЕЛЕЗЫ У КРОЛИКОВ В ПЕРИОД ОТЪЕМА 223

Сачук Р.М., Жигалюк С.В., Лук'яник І.М., Калиновська Л.В., Пономарьова С.А., Остапів Н.В., Шидер Є.І.
ТЕРАПЕВТИЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ «ДЕВІМЕКТИНУ 1%» ТА «КУБАЗОЛУ» ПРИ ПСОРОПТОЗІ КРОЛІВ 231

Шкваря М.М.
ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКУВАННЯ МЕТЕОРИЗМУ КИШЕЧНИКУ У КРОЛІВ ЗА ДІЇ БУСКОПАНУ 241

.

УДК 006.44:636.934.2:637.61

ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ШКУРОК НОРОК І ЛИСИЦЬ

Корх О. В. - кандидат с.-г. наук, с. н. с
Інститут тваринництва НААН

Авторським колективом Інституту тваринництва НААН, Асоціації звірівників України, УКООПСПІЛКИ, ТОВ ,,Ізюмське звірогосподарство", ТОВ ,,Ірен і К°", Переяслав-Хмельницький звіроплемгосп розроблено нові стандарти, (наразі набули чинності) на шкурки норки і лисиці кліткового розведення невичинені. Технічні умови на заміну ГОСТ 27769-88 (ТУ 61 України 603-94) та ГОСТ 2790 – 88.

В статті висвітлено єдині норми та вимоги до шкурок норок і лисиць кліткового розведення за оцінки їх якості, при маркуванні, пакуванні, транспортуванні та зберіганні.

В розроблених стандартах вказується на шкурки якого зоологічного виду вони розповсюджуються та що є об'єктом стандартизації. Стандарти за формою складні мають 12 розділів та 4 додатки.

Варто зазначити, що розроблені нормативні документи ДСТУ 7825:2015 та ДСТУ 8415:2015 пов'язані зі стандартами на матеріали, методи контролювання якості продукції, маркування, а також санітарними нормами та правилами, які встановлюють вимоги безпечності продукції.

Слід вказати, що при розробленні стандартів враховано продуктивні показники звірів, які зазнали змін у результаті селекційної роботи, удосконалених умов утримання та годівлі.

Окрім оцінювання основного кольору хутра проводять оцінювання за відтінками забарвлення волосяного покриву шкурок у кольорового типу пастель.

Оцінювання шкурок за розміром зазнало змін за рахунок доповнення до нових стандартів способу висушування шкурок: волосом назовні (для експорту). У шкурок норок за першого способу (волосом усередину) відсутній поділ за статтю на противагу другому способу – поділяють на шкурки від самиць та від самців. Встановлено інтервал між розмірними категоріями за першого способу – 2 см, за другого 6 см. Окрім цього згідно вимог нового стандарту у шкурок норок висушених волосом усередину І розмірна категорія має два значення: І та І+. За першого способу висушування до браку відносять шкурки 10-ї, а за другого способу висушування 5-ї розмірних категорій.

У лисиць, незалежно від способу висушування, шкурки за статтю не поділяються, але інтервал між розмірними категоріями порівняно зі скасованим стандартом змінився: 8 см проти 5 см. Вимогами нового стандарту шкурки лисиці 5 розмірної категорії підлягають бракуванню, що становить менше 65 см.

В подальшому спосіб висушування шкурок норки і лисиці змінив розрахунок їх залікової вартості, оскільки одним з основних критеріїв, який впливає на її величину є розмір шкурок. Перелік показників за якими здійснюється оцінювання якості

шкурок, а саме, розмірна категорія, сорт, групи за наявності вад наведені в таблиці обов'язкового додатку Б.

Розрахунок залікової вартості шкурок лисиць мав свої відмінності, оскільки до розрахунку долучають показники груп кольору та сріблястості. За 100 відсотків залікової вартості приймають шкурки І кольору, І групи сріблястості, І сорту і першої групи за вадами та другої розмірної категорії, у скасованому це була третя категорія.

Не менш важливі вимоги внесено до нових стандартів, щодо безпечності хутрової продукції. Перелік показників та методи їх контролювання наведено у четвертому розділі „Технічних вимог".

Розроблені стандарти на шкурки норки і лисиці відповідають ідеології та направленості стандартів країн Європи.

Ключові слова: забарвленість волосяного покриву, лисиці, норки, розмір шкурок, спосіб висушування, стандарт, якість хутра.

В умовах ринкової економіки якість продукції є однією з найважливіших конкурентних переваг та одним із головних критеріїв оцінки діяльності будь-якого підприємства. Особливо це стосується продукції сільського господарства та тваринництва зокрема [1].

У виконанні завдань, що постали при виробництві продукції тваринництва, підвищенні ефективності виробництва і поліпшенні якості стандартизація відіграє суттєву роль, адже вона акумулює найновіші досягнення науки і техніки, органічно з'єднує фундаментальні та прикладні галузі науки, сприяє швидкому впровадженню наукових досягнень в практику, допомагає визначити найбільш економічні та перспективні напрямки розвитку.

Метою стандартизації в Україні є забезпечення безпеки для життя та здоров'я людини, тварин, рослин, а також майна та охорони довкілля, створення умов для раціонального використання всіх видів національних ресурсів та відповідності об'єктів стандартизації своєму призначенню, сприяння усуненню технічних бар'єрів у торгівлі [2].

Стандартизація відповідно до основної мети має різні завдання. Головне завдання – створення системи нормативної документації, яка визначає прогресивні вимоги до продукції, що виготовляється для потреб народного господарства, населення, оборони держави та експорту, до її розробки, вироблення та застосування, а також забезпечення контролю за правильністю використання цієї документації.

Об'єктами стандартизації є продукція, процеси та послуги. На усі об'єкти стандартизації розробляються стандарти.

"Стандарт" в буквальному розумінні означає норма, зразок, мірило, а в широкому – це зразок або еталон якості, через який держава здійснює науково обґрунтоване управління якістю. Стандарт є основним нормативним документом у галузі стандартизації

Державні стандарти – це єдині норми та вимоги до сировини або виробу при оцінці його якості, при маркуванні, пакуванні, транспортуванні

та зберіганні, яким надає чинності ДП „УкрНДНЦ” [3].

Актуальність.

У світовій практиці кожна держава з розвинутим звірівництвом має свій правовий документ стосовно стандартної оцінки шкурок норок та лисиць кліткового розведення. До тепер в Україні виробництво, заготівля і переробка шкурок норок проводилася за стандартом, діючим на території Росії ГОСТ 27769-88, з незначною його модифікацією – ТУ 61 України 603-94 та ГОСТ 2790 – 88 на шкурки лисиці, термін дії яких закінчився. Ряд їх нормативних положень не відповідали сучасним вимогам, тому потребували зміни та введення більш реальних і підвищених вимог до якості шкурок норок та лисиць, які виробляють.

Вітчизняний та світовий досвід показує, що одним з основних важелів збільшення виробництва пушнини являється розроблення та використання стандартів, які включають в себе прогресивні та об’єктивні методи оцінки та принципи класифікації, що стимулюють виробництво пушнини з високою якістю шкурки.

Стандартна оцінка хутра норки і лисиці буде сприяти підвищенню їх якості і дозволить підприємствам-переробникам одержати повноцінну сировину, придатну для виробництва високоякісних, хутрових виробів і збільшити їх асортимент на вітчизняному та зарубіжному ринках.

З огляду на це, особливої актуальності набуває проблема стандартизації шкурок норки і лисиці, які б відповідали вимогам провідних хутрових аукціонів.

Мета досліджень – розробити стандарти для невичинених шкурок норки і лисиці кліткового розведення.

Матеріали та методи досліджень.

Порівняльна оцінка закордонних, вітчизняних та нових розроблених стандартів, наукові розробки, нормативна документація, вимоги діючих в Україні стандартів, результати патентних досліджень, потреби переробних підприємств в якісній хутровій сировині та населення в повноцінних хутрових виробах.

Результати досліджень

Кожен стандарт має визначення, в якому вказано, на шкурки якого зоологічного виду він розповсюджується. Об’єктом стандартизації розроблених стандартів є шкурки норок і лисиць різних кольорових та статево-вікових груп, за виключенням шкурок молодняку із первинним волосяним покривом і тонкою міздрею.

Ці стандарти слід віднести до складних, оскільки вони складаються з розділів та таблиць (додатків) оцінки якості шкурок: технічні вимоги (включають 12 пунктів); правила приймання; маркування; пакування; транспортування та збереження; гарантії виробника. В стандартах є примітки, які пояснюють окремі відступи щодо основних вимог до якості сировини.

В результаті селекційної роботи, удосконалення умов годівлі і утримання змінилися продуктивні показники звірів: забарвленість, якість волосяного покриву, розмір тулуба, жива маса та ін., які пов’язані з якістю і кількістю хутрової продукції, що й було враховано за розроблення стандартів.

Природна забарвленість волосяного покриву є одним з найважливіших показників якості хутра, яка залежить від того чи іншого сполучення кольору волосу різних категорій. В доповнення до основного кольору хутра шкурки мають різноманітні відтінки.

За розроблення стандарту для шкурок норки, на основі проведених досліджень, на відміну до діючих ТУ в новому внесено зміни щодо вимог до забарвленості волосяного покриву шкурок норок кольорового типу пастель. В цьому типі було виділено три відтінки: середній, напівтемний, темний (таблиця 1). Вимоги до забарвленості волосяного покриву шкурок наведено у 4 розділі Технічні вимоги.

Таблиця 1 Вимоги щодо забарвленості волосяного покриву шкурок

Кольоровий тип норки	Характеристика волосяного покриву		
	Основний відтінок шкурки	Колір волосу	
		остьового	пухового
Пастель:			
Середня	Світло-коричневий з бежевим відтінком	Коричневий по хребтовій частині, світло-коричневий, бежевий по череву	Сіро-блакитний із бежевим відтінком
Напівтемна	Коричневий	Коричневий	Сіро-блакитний із коричневими верхівками
Темна	Темно-коричневий	Темно-коричневий	Сіро-блакитний із темно-коричневими верхівками

Наступний показник, який суттєво впливає на оцінку, а в подальшому і на вартість шкурки є розмір шкурки.

В нових стандартах оцінка шкурок норок і лисиць за розміром проводиться за двома способами їх висушування: волосом усередину та волосом назовні (для експорту шкурок).

За першого способу висушування шкурок норки (табл. 2.), відсутній поділ за статтю, до розмірної категорії відносяться шкурки як самців так і самиць, інтервал між розмірними категоріями становить 2 см. На відміну від вимог ТУ 603-94 у новому стандарті, перша розмірна категорія розділяється на розмірну категорію I – 65 – 69,9 см та I+ – 67,0 – 69,9 також збільшено перелік розмірних категорій до 000 000. Шкурки 10 розмірної категорії (40,0-46,9 см), відносять до браку.

Таблиця 2 Розмір шкурок норки (висушених волосом усередину)

Розмірна категорія шкурки	Довжина шкурки від середини очей до основи хвоста, см	Однократна ширина шкурки за лінією, яка проходить через серединну точку її довжини, не менше ніж, см	Номер правилки
000 000	80,0-81,9	7,5	1
00 000	78,0-79,9		
0 000	76,0-77,9		
000	74,0-75,9		
00	72,0-73,9		
0	70,0-71,9		
1	65,0-69,9	7,0	
2	62,0-64,9	6,5	2
3	60,0-61,9		
4	58,0-59,9		
5	56,0-57,9		
6	54,0-55,9		
7	51,0-53,9	6,0	
8	49,0-50,9		
9	47,0-48,9		
10	40,0-46,9		

Примітка 1. Шкурки норки, довжина яких перевищує значення розмірної категорії 000 000 належать до розмірної категорії 0 000 000. У цьому разі інтервал довжини між розмірними категоріями шкурок залишається постійним і дорівнює 2,0 см; однократна ширина шкурок цих розмірних категорій має бути не менше ніж 7,5 см.

Примітка 2. Розмірну категорію 1 поділяють на розмірні категорії 1 – шкурки завдовжки 65,0 – 66,9 см,

1+ – 67,0-69,9 см).

Примітка 3. Шкурки, довжина яких менша від значень розмірної категорії 10, бракують за розміром.

За другого способу висушування шкурки самців і самиць норки розподіляють окремо (табл. 3.), а інтервал між розмірними категоріями становить 6 см. За цим способом висушування, згідно вимог стандарту бракуванню підлягають шкурки 5 розмірної категорії, якій відповідає довжина шкурок 47,0-52,9 см.

Оцінювання шкурок щодо вартості першого сорту потребувало корегування, з урахуванням різного способу їх висушування та розподілу розмірних категорій. У стандартах відповідні таблиці наведено у обов'язковому додатку Б. За 100 відсотків залікової вартості шкурок норки (висушених волосом усередину) приймають шкурки четвертої розмірної

категорії, першого сорту першої групи за вадами та відповідного кольору. Залікова вартість змінюється на 10 % з кожною наступною зміною розмірної категорії в бік збільшення чи зменшення. У новому стандарті відсотки розподілено наступним чином: 1 розмірна категорія – 130 %, 1+ – 140 %, 0 – 150 %. Згідно вимог ТУ 603-94 вартість1-ої розмірної категорії становила 130 %, а 0 – 140 %.

Таблиця 3 Розмір шкурок норки (висушених волосом назовні)

Розмір на категорія шкурки	Довжина шкурки від кінчика носа до основи хвоста, см	Однократна ширина шкурки за лінією, яка проходить через серединну точку її довжини, не менше ніж, см	Номер правилки
Самці: 00 000	+101	7,5	1
0 000	95-101		
000	89-94,9		
00	83-88,9		
0	77-82,9		
1	71-76,9	7,0	
2	65-70,9	6,5	2
3	59-64,9		
4	53-58,9		
5	47-52,9		
Самиці: 00	83-89	6,0	
0	77-82,9		
1	71-76,9		
2	65-70,9		
3	59-64,9		
4	53-58,9		
5	47-52,9		

Примітка 1. Шкурки норки, довжина яких перевищує значення розмірної категорії 000 000 належать до розмірної категорії 0 000 000. У цьому разі інтервал довжини між розмірними категоріями шкурок залишається постійним і дорівнює 6,0 см; однократна ширина шкурок цих розмірних категорій має бути не менше ніж 7,5 см.

Примітка 3. Шкурки, довжина яких менша від значень розмірної категорії 5 бракують за розміром.

Стосовно оцінки шкурок за іншого способу висушування, розподіл відсотків виглядав так, за 100 % приймають шкурки третьої розмірної категорії першого сорту першої групи за вадами та відповідного кольору, а 1 категорія – 140 %, 1+ – 150 % і розмірній категорії 0 – 165 відсотків відповідно.

Оцінювання невичинених шкурок лисиці, порівняно зі шкурками норки, має свої відмінності. Окрім

забарвленості хутра, розміру, сорту, групи за наявністю вад, шкурки сріблясто-чорної, платинової та сріблясто-чорної біломордої лисиць, поділяють на три кольори та дві групи сріблястості, залежно від чистоти забарвленості волосяного покриву.

Поділ за статтю, за обох способів висушування шкурок, у лисиць відсутній. Порівняно із старим стандартом, ГОСТ 2790 – 88, інтервал між розмірними категоріями, шкурок висушених волосом усередину, становить 5 см (табл. 4.) проти 8 см у порівнюваному. У розробленому стандарті, близький за величиною (9 см) інтервал застосовується для шкурок висушених волосом назовні (табл. 5.). Також за вимогами нового стандарту встановлено більш жорстке бракування шкурок за розміром. Шкурки, довжина яких менша від значень розмірної категорії 5 бракують за розміром (менше 65 см) у старому стандарті цей розмір становить менше 61 см.

Розрахунок залікової вартості шкурок лисиці проводиться згідно вимог наведених у таблиці додатку Б. Порівняно з норковими оцінювання лисячих шкурок дещо складніше, оскільки крім розмірної категорії, сорту та групи за вадами до розрахунку залікової вартості долучаються показники – група за кольором та сріблястістю. У розробленому стандарті за 100 відсотків залікової вартості шкурок лисиці приймають шкурки другої розмірної категорії, першого кольору, першої групи сріблястості, першого сорту та першої групи за вадами, у старому стандарті за 100 %, приймали 3 розмірну категорію.

Таблиця 4 Розмір шкурок лисиці (висушених волосом усередину)

Розмірна категорія шкурки	Довжина шкурки від середини очей до основи хвоста, см	Однократна ширина шкурки за лінією, яка проходить через серединну точку її довжини, не менше ніж, см
00	95,0 – 99,9	12,5
0	90,0 – 94,9	
1	85,0 – 89,9	
2	80,0 – 84,9	
3	75,0 – 79,9	
4	70,0 – 74,9	
5	65,0 – 69,9	

Примітка 1. Шкурки лисиці, довжина яких перевищує значення розмірної категорії 0 належать до розмірної категорії 00, 000, 0000. У цьому разі інтервал довжини між розмірними категоріями шкурок залишається постійним і дорівнює 5,0 см.

Примітка 2. Шкурки, довжина яких менша від значень розмірної категорії 5, бракують за розміром.

Таблиця 5 Розмір шкурок лисиці (висушених волосом назовні)

Розмірна категорія шкурки	Довжина шкурки від кінчика носа до основи хвоста, см	Однократна ширина шкурки за лінією, яка проходить через серединну точку її довжини, не менше ніж, см
000	115 і більше	12,5
00	106 – 115	
0	97 – 106	
1	88 – 97	
2	79 – 88	
3	70 – 79	
4	70 і менше	

Поширення техногенного впливу на зовнішнє середовище являється однією з важливих проблем сучасності. Вплив господарської діяльності людини, перш за все, важливо для аграрних екосистем, так як пов'язано з надходженням широкого спектру токсикантів, (важких металів) до організму людини з сільськогосподарською продукцією.

Відповідно до повноважень та у зв'язку з потребою посилення контролю щодо експорту, імпорту, виробництва та реалізації доброякісної у ветеринарно-санітарному відношенні продукції, сировини тваринного та рослинного походження, кормів, вітамінних препаратів та ін. Міністерством аграрної політики України затверджено обов'язковий мінімальний перелік досліджень сировини, продукції тваринного та рослинного походження, комбікормової сировини, комбікормів, вітамінних препаратів та ін., які слід проводити у державних лабораторіях ветмедицини і за результатами яких видається ветеринарне свідоцтво. У новому стандарті приведено вимоги щодо безпечності хутрової продукції лисиць та норок, а саме гранично допустимий рівень токсичних елементів та радіонуклідів та методи їх контролювання (табл. 6).

Таблиця 6 Показники безпечності хутрової продукції норок і лисиць

Назва показника	Гранично допустимий рівень	Методи контролювання
Токсичні елементи мг/кг, не більше ніж:		
– цинк	4,0	Згідно з ГОСТ 26934
– мідь	0,8	Згідно з ГОСТ 26931
– ртуть	0,004	Згідно з ГОСТ 26927
– кадмій	0,015	Згідно з ГОСТ 26933
– свинець	0,04	Згідно з ГОСТ 26932
– миш'як	0,04	Згідно з ГОСТ 26930
Радіонукліди, Бк/кг, не більше ніж:		
– стронцій-90	600	Згідно з [5]
– цезій-137	200	Згідно з [5]

Розроблені нормативні документи пов'язані зі стандартами на матеріали, методи контролювання якості продукції, маркування, а також санітарними нормами та правилами, які встановлюють вимоги безпечності продукції.

Оформлення стандартів відповідає вимогам Національної стандартизації ДСТУ 1,5:2015 Національна стандартизація. Правила розроблення, викладання та оформлення національних нормативних документів.

Висновки. Розроблені стандарти за основними позиціями відповідають ідеології та направленості стандартів більшості розвинутих країн Європи.

Стандарти дають змогу проводити оцінку шкурок норки як середньоволосих: шкурки норки, які мають особливо густий пуховий волос завдовжки на середині хребтової частини 19-21 мм на шкурках самиць, 22-24 мм на шкурках самців, так і коротковолосих – довжина волосу 16-18 мм на шкурках самиць, 19-21 мм на шкурках самців).

ЛІТЕРАТУРА

1.Інформаційний сайт про садівництво, тваринництво, будівництво та ремонт «grand-view.info» [Електронний ресурс].-Режим доступу: http://grand-view.info/standartizatsiya-ta-sertifikatsiya-produktsiyi-tvarinnitstva.html

2.Стріха Л.О. Стандартизація продукції та послуг: курс лекцій [Електронний ресурс] /Л.О. Стріха, І.В. Назаренко, В.І. Гроза.- Миколаїв: МНАУ, 2017.-80 с.-Режим доступу: http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2107/1/standartyzatsiya.pdf

3.Козак М.В. Ветеринарно-санітарна експертиза з основами технології і стандартизації продуктів тваринництва [Електронний ресурс] / М. В. Козак, Л.В.Олійник .- Режим доступу: http://polka-knig.com.ua/book.php?book=208

4.Обов'язковий мінімальний перелік досліджень сировини, продукції тваринного та рослинного походження, комбікормової сировини, комбікормів, вітамінних препаратів та ін., які слід проводити в державних лабораторіях ветеринарної медицини і за результатами яких видається ветеринарне свідоцтво (ф-2) Затв. Міністерством аграрної політики України 18.11.2003 № 87.

REFERENCES

1. Informacijny`j sajt pro sadivny`cztvo, tvary`nny`cztvo, budivny`cztvo ta remont «grand-view.info» [Information site about gardening, animal husbandry, construction and repair]. grand-view.info/standartizatsiya-ta-sertifikatsiya-produktsiyi-tvarinnitstva. Retrieved from http://grand-view.info/standartizatsiya-ta-sertifikatsiya-produktsiyi-tvarinnitstva.html [in Ukrainian].

2. Strixa L.O, Nazarenko I.V &V.I. Groza (2017). Standarty`zaciya produkciyi ta poslug: kurs lekcij [Standardization of products and services: a course of lectures]. My`kolayiv: «MNAU» Retrieved from http://dspace.mnau.edu.ua/ jspui/ bitstream/ 123456789/ 2107 /1/ standartyzatsiya.pdf [in Ukrainian].

3. Kozak M. & Olijny`k L.V Vetery`narno-sanitarna eksperty`za z osnovamy` texnologiyi i standarty`zaciyi produktiv tvary`nny`cztva [Veterinary and sanitary expertise on the basics of technology and standardization of livestock products] Retrieved from: http://polka-knig.com.ua/book.php?book=208 in [Ukrainian].

4. Obov'yazkovy`j minimal`ny`j perelik doslidzhen` sy`rovy`ny`, produkciyi tvary`nnogo ta rosly`nnogo poxodzhennya, kombikormovoyi sy`rovy`ny`, kombikormiv, vitaminny`x preparativ ta in., yaki slid provody`ty` v derzhavny`x laboratoriyax vetery`narnoyi medy`cy`ny` i za rezul`tatamy` yaky`x vy`dayet`sya vetery`narne svidocztvo (f-2) Zatv. 18.11.2003 № 87. [Mandatory minimum list of researches of raw materials, products of animal and vegetable origin, mixed fodders, mixed fodders, vitamin preparations, etc., which should be carried out in state laboratories of veterinary medicine and the results of which are issued veterinary certificate] Ministerstvom agrarnoyi polity`ky` Ukraine[in Ukrainian].

УДК 006.44:636.934.2:637.61

ПРАКТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СТАНДАРТИЗАЦИИ ШКУРОК НОРОК И ЛИСИЦ

Корх О. В. - кандидат с.-х. наук, с. н. с
Институт животноводства НААН

Авторским коллективом Института животноводства НААН, Ассоциации звероводов Украины, УКООПСОЮЗА, ООО ,,Изюмское зверохозяйство", ООО ,,Ирен и К°", Переяслав-Хмельницкий звероплемхоз разработаны новые стандарты (на данное время вступили в силу) на шкурки норки и лисицы клеточного разведения невыделанные. Технические условия на замену ГОСТ 27769-88 (ТУ 61 Украины 603-94) и ГОСТ 2790 – 88.

В статье освещены единые нормы требования к шкуркам норок и лисиц клеточного разведения при оценке их качества, при маркировке, упаковке, транспортировке и хранении.

В разработанных стандартах указывается принадлежность шкурки зоологическому виду и что является объектом стандартизации. Стандарты по форме сложные состоят из 12 разделов и 4 приложений.

Следует отметить, что разработанные нормативные документы ДСТУ 7825:2015 и ДСТУ 8415:2015 связаны со стандартами на материалы, методами контролирования качества продукции, маркировки, а также санитарными нормами и правилами, устанавливающими требования безопасности продукции.

Необходимо подчеркнуть, что при разработке стандартов учтены продуктивные показатели зверей, изменившиеся в результате селекционной работы, усовершенствованных условий содержания и кормления.

В дополнение оценки основного окраса меха, оценивают по оттенкам окраса волосяного покрова у норки пастель.

Оценка шкурок по размеру изменилась за счет дополнения к новым стандартам способа сушки шкурок: волосом наружу (для экспорта). При первом способе (волосом внутрь) в шкурок норки деление на пол отсутствует сравнительно с другим способом – делят на шкурки от самок и самцов. Установлен интервал между размерными категориями при первом способе – 2 см, при втором – 6 см. Необходимо подчеркнуть, что согласно требований нового стандарта у шкурок норок сушеных волосом внутрь 1 категория имеет два значения: I и I+. При первом способе сушки к браку относят шкурки 10-й, а при втором способе сушки 5-ю размерную категорию.

У лисиц, не зависимо от способа сушки, шкурки по полу не делят, но интервал между размерными категориями сравнительно с отмененным стандартом изменился 8 см против 5 см в разработанном. Требованиями нового стандарта шкурки лисицы 5 размерной категории, что составляет 65 см, подлежат к выбраковке.

В дальнейшем зависимо от способов сушки изменился расчет зачетной стоимости шкурок норки и лисицы, поскольку одним из основных критериев, влияющим на ее величину является размер шкурок. Перечень показателей по которым оценивается качество шкурок, а именно, размерная категория, сорт, группы пороков приведены в таблице обязательного приложения Б.

Расчет зачетной стоимости шкурок лисиц имеет свои отличия, поскольку к расчету добавляются показатели групп цвета и серебристости. За 100 процентов зачетной стоимости принимают шкурки I цвета, I группы серебристости, I сорта и первой группы пороков и второй размерной категории, в отмененном была третья категория.

Не менее важные требования внесены в новые стандарты по безопасности пушной продукции. Перечень показателей и методы их контроля приведены в четвертом разделе „Технических требований".

Разработанные стандарты на шкурки норки и лисицы отвечают идеологии и направленности стандартов стран Европы.

Ключевые слова: качество меха, лисы, норки, окраска волосяного покрова, размер шкурок, способ сушки, стандарт.

UDC 006.44:636.934.2:637.61

PRACTICAL BASES OF STANDARDIZATION OF MINKS' AND FOXES' PELTS

O.V. Korkh, Ph.D. S.-H. Sciences, Institute of animal science NAAN

The authors of the Institute of Animal Science of the National Academy of Agrarian Sciences, the Association of Animal Farmers of Ukraine, UKOOPSOYUZ, LLC "Izyumskoye zverokhozyaystvo", LLC "Iren and K °", Pereyaslav-Khmelnitsky zveroplemhoz developed new standards (currently in force) on minks' and foxes' pelts which are breeding in cages. Specifications for the replacement of GOST 27769-88 (TU 61 of Ukraine 603-94) and GOST 2790 - 88.

In the article were highlighted the common standards for the requirements of minks' and foxes' pelts which are breeding in cages while assessing their quality, labeling, packaging, transportation and storage.

The standards indicate the pelts' identity to the zoological species and what is the object of standardization. Standards are in the form of complex what consist of 12 sections and 4 applications.

It should be noted that the developed regulatory documents DSTU 7825: 2015 and DSTU 8415: 2015 are associated with standards for materials, methods for controlling product quality, labeling and sanitary norms and rules which are establishing product safety requirements.

It must be emphasized that the development of standards takes into account the productive indicators of animals that have changed as a result of breeding, improved housing and feeding conditions.

In addition, the estimates of the basic color of fur, are estimated by shades of hair color of mink pastel.

The size assessment of pelts has changed due to the addition to the new standards of the method of drying skins: hair out (for export). In the first method (hair inwards) in the mink pelts , the division into sex is absent compared with another method - they are divided into skins from females and males. The interval between the size categories is set at the first method - 2 cm, at the second - 6 cm. It must be emphasized that, according to the requirements of the new standard, pelts which are dried with hair inwards, 1 category has two values: I and I +. In the first method of drying, the pelts of the 10th are attributed to rejection category and in the second method of drying the 5th one.

In foxes, regardless of the method of drying, the skins are not divided by sex, but the interval between the size categories has changed 8 cm versus the abolished standard, as opposed to 5 cm in the developed one. The requirements of the new standard fox skin 5 size category, which is 65 cm, are subject to rejection.

Subsequently, depending on the methods of drying, the calculation of the net value of mink and fox pelts has changed, since one of the main criteria affecting its value is the size of the skins. The list of indicators by which the quality of the skins is assessed, namely, the size category, grade, groups of defects are listed in the table of mandatory Appendix B.

The calculation of the test value of foxes' pelts has its differences, since indicators of color and silver groups are added to the calculation. For 100 percent of the test value, the skins of I colors, I silverness groups I, I grades and the first group of defects and the second dimensional category are taken, the third category in the canceled one.

No less important requirements are introduced in the new standards for the safety of fur products. The list of indicators and methods of their control are given in the fourth section, "Technical Requirements".

The developed standards for mink and fox skins meet the ideology and orientation of European standards.

Keywords: of fur, fox, mink, hair coloring, pelts' size, method of drying, standard.

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ АВТОРІВ СТАТЕЙ

Мови видання - українська, російська, англійська.

РЕДАКЦІЙНА ПОЛІТИКА ЩОДО ПУБЛІКАЦІЙ

1. До збірника приймаються статті проблемно-постановчого, узагальнюючого та методичного характеру, в яких висвітлюються результати наукових досліджень з статистичною обробкою даних, що мають теоретичне та практичне значення, актуальні для сільського господарства які раніше не публікувались.

2. Автори несуть відповідальність за оригінальність (плагіат) тексту наукової статті, достовірність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних назв, географічних назв та інших відомостей, а також за те, що в матеріалах не містяться дані, що не підлягають відкритій публікації.

3. Автори дають згоду на збір і обробку персональних даних з метою включення їх в базу даних відповідно до Закону України № 2297-VI «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 р. Редакція збірника гарантує, що особисті дані, окрім тих, що публічно подаються у статті, будуть використовуватись виключно для виконання внутрішніх завдань редакції та не будуть поширюватись і передаватись стороннім особам.

4. Автори, які є здобувачами наукового ступеня кандидата наук, аспіранти та магістри повинні вказати наукового керівника.

ПОРЯДОК ПОДАННЯ НАУКОВОЇ СТАТТІ

До редакції збірника на електронну адресу bioresurs.ck@ukr.netнадсилається електронний пакет документів:

- відомості про авторів (формат файлу *.docx або *.doc);
- наукова стаття(формат файлу *.docx або *.doc);
- оригінал зображень та графіки в електронному вигляді, формату (*.jpg, *.png, *.gif тощо), але не у вигляді текстового документу;
- рецензія, підписана доктором або кандидатом наук і завірена печаткою тієї установи, де працює рецензент (кольорова сканована копія);
- лист-клопотання завірений печаткою тієї установи, де працює автор із проханням публікації (кольорова сканована копія);
- експертний висновок про те, що в матеріалах не містяться дані, які не підлягають відкритій публікації (кольорова сканована копія).

1. Назва кожного документу повинна починатися з Прізвища Ім'я Побаткові автора *(Приклад: Прізвище І.П. Відомості про авторів.; Прізвище І.П. Стаття.; Прізвище І.П. Малюнок1.; Прізвище І.П. Графік1.; Прізвище І.П. Рецензія.; Прізвище І.П. Клопотання.; Прізвище І.П. Експертний висновок.)*.

2. Після отримання та розгляду редколегією наукової статті авторам буде надіслано відповідне повідомлення на електронну пошту.

3. Остаточне рішення про публікацію ухвалює редколегія, яка також залишає за собою право на додаткове рецензування, редагування і відхилення наукових статей.

4. Матеріали, оформлені з відхиленням від зазначених нижче вимог щодо порядку подання та оформлення наукової статті, редколегія не розглядає.

ВИМОГИ ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВОЇ СТАТТІ

1. До розгляду приймаються наукові статті обсягом 5-12 сторінок тексту, формат паперу - А4, орієнтація - книжкова, поля з усіх сторін - 20 мм, міжрядковий інтервал - 1, кегль шрифту - 12, гарнітура - Times New Roman, абзацний відступ 1,25 см (для основного тексту анотацій і статті).

2. Структура наукової статті:

- **УДК** (вирівнювання по лівому краю, шрифт - напівжирний).
- **НАЗВА НАУКОВОЇ СТАТТІ** (вирівнювання по центру, шрифт - напівжирний, великі літери);
- Прізвище та ініціали автора (співавторів, вирівнювання по центру, шрифт - звичайний);
- *науковий ступінь, вчене звання, місце роботи* (повна назва структурного підрозділу, вирівнювання по центру, шрифт - звичайний курсив);
- *Анотація основною мовою статті* (вирівнювання по ширині, кегль шрифту - 12, курсив). Обсяг анотації повинен бути не менше 2000 знаків (враховуючи не друковані знаки), містити основні висновки та результати роботи;
- ***Ключові слова:*** від 5 до 10 слів (вирівнювання по ширині, кегль шрифту - 12, напівжирний курсив);
- Текст наукової статті (вирівнювання по ширині, кегль шрифту - 12, міжрядковий інтервал - 1, абзацний відступ - 1,25 см) із зазначенням наступних елементів:

  Актуальність, де висвітлюється важливість дослідження

  Мета дослідження, де вказуються мета і завдання наукового дослідження.

  Матеріали і методи дослідження, де висвітлюються основні методи і прийоми, застосовані у науковій статті.

  Результати дослідження та їх обговорення, де висвітлюються основні отримані результати дослідження, подані у науковій статті;
  Висновки і перспективи, де подаються конкретні висновки за результатами дослідження та перспективи подальших розробок.

  Література (не менше 8-ми джерел) у порядку згадування або у алфавітному порядку (автоматична нумерація списку, кегль шрифту - 12, міжрядковий інтервал - 1, вирівнювання по ширині). Оформляється за міждержавним стандартом **ДСТУ ГОСТ 7.1:2006**. Посилання оформляються у квадратних дужках.

  References транслітерований (автоматична нумерація списку, кегль шрифту - 12, міжрядковий інтервал - 1, вирівнювання по ширині).

- *Переклад НАЗВИ СТАТТІ, Прізвище ініціали автора та Анотації з* ***Ключовими словами*** *двома мовами* (вирівнювання по ширині, кегль шрифту - 12, курсив).

3. В наукових статтях не допускається автоматичних переносів слів та використаннямакросів. Абзаци позначати тільки клавішею “Enter” з використанням функції відступів, суворо заборонено застосовувати пробіли або табуляцію (клавіша “Tab”) для абзацування в статті. Не допускається використання ущільненого або розрідженого шрифту:

- **Табличний та графічний матеріал** може бути лише книжкового формату, а його кількість доречною.
- **Таблиця** повинна мати порядковий номер, вказується зліва перед назвою таблиці. Назва таблиці подається над таблицею (кегль шрифту - 12, напівжирний, міжрядковий інтервал - 1,5, вирівнювання по ширині). Текст таблиці подається гарнітурою Times New Roman (кегль шрифту - 10, міжрядковий інтервал - 1).
- **Рисунок** повинен мати порядковий номер та бути цілісним графічним об'єктом (згрупованим); номер і назва вказуються поза об'єктом (кегль шрифту - 12, напівжирний, міжрядковий інтервал - 1, розміщення по ширині).
- Формули (зі стандартною нумерацією) виконуються в редакторі Microsoft Equation.